

Entrevista feta per en Toni Molina. 11 juliol 2006

El Parc de Recerca Biomèdica es va inaugurar el 15 de maig del 2006, tot i que quan el visitem, encara s'hi estan fent les feines d'ocupació de l'edifici i de trasllat dels diversos centres de recerca que hi treballaran. Es tracta d'un impressionant edifici de 50.000m², situat al costat de l'Hospital del Mar a Barcelona, amb el que està unit físicament. El Dr. Jordi Camí, el seu director, ens l'ensenya amb passió, i ens parla amb més apassionament encara, de com les persones que hi treballaran seran capaces de generar recerca de qualitat.

L'edifici ja el veiem, és preciós, però què és el Parc de Recerca Biomèdica?

Aquesta és una infraestructura que acull una llista molt concreta de centres de recerca, que han tingut un naixement i un creixement que els ha vinculat molt els uns amb els altres, i que te dues particularitats. La primera és que és una instal·lació destinada exclusivament a la recerca biomèdica, i la segona és la seva grandària. És a dir: que és un clúster amb un nombre de persones prou important per formar una massa crítica que sigui significativa per a la recerca. En aquests moments ja hi ha unes 850 persones que han de venir al parc (entre investigadors, tècnics i personal d'administració), i al final d'aquest any serem un miler de persones. Ara els investigadors estan repartits entre diverses instal·lacions, però quan s'acabi la construcció i l'acondicionament de l'edifici podran venir i començar a produir immediatament. Perquè són gent que ja està treballant a l'actualitat.

Tenim dues grans missions immediates:

La primera, treballar a fons qualsevol oportunitat de transferència de tecnologia, generar oportunitats de negoci, de fet, els que gestionem el parc, impulsem tota mena d'accions que poden portar a col·laboracions concretes amb la indústria biomèdica que hi ha al país, particularment la farmacèutica. A Catalunya, hi ha una important indústria farmacèutica local, però també molta activitat de les multinacionals, i amb elles hem de generar i ja tenim en marxa, projectes concrets i oportunitats de negoci.

L'altra missió la dóna la nostra vinculació a un hospital, perquè i fins i tot hi estem lligats físicament. Aquesta relació amb l'Hospital del Mar ens permet potenciar el que s'anomena la recerca translacional, o de transferència. A la pràctica clínica surten preguntes de recerca, que al parc hi ha la possibilitat de, amb molta rapidesa, buscar i trobar respostes. I a l'inversa, hi ha la possibilitat de portar idees que surten de la pràctica en laboratori, al camp de la pràctica clínica concreta en el dia a dia de l'hospital. Aquesta és una relació que s'ha de treballar força, per crear una cultura de relació entre els dos móns que els apropi cada cop més. Per exemple, a través de l'IMIM, oferir als metges que fan recerca a l'hospital, la possibilitat d'utilitzar els laboratoris i el coneixement que hi ha al Parc.

En aquest Parc s'hi congreguen diversos centres de recerca, diverses plataformes tecnològiques, i serveis tecnològics que assumeix el parc. Un exemple d'aquest és l'animalari, que se situa al primer soterrani, amb una superfície de més de 3000 metres quadrats, on hi haurà els animals d'experimentació. Principalment tindrem ratolins, peix zebra i granotes. Serà realment un dels animalaris d'experimentació més grans del país. El fet de comptar amb aquests centres de recerca que han anat creixent per ells mateixos ens permet tenir ja la capacitat de generar resultats des d'ara mateix, tot i que el Parc de Recerca Biomèdica no estigui totalment acabat físicament fins finals de setembre d'enguany. Els directors dels centres de recerca i la direcció del parc ens reunim cada 15 dies i intentem coordinar-nos i buscar les millors oportunitats de col·laboració.

Aquest Parc te una vocació clarament internacional

Per nosaltres la internacionalització és un tema prioritari. Avui ja hi ha persones de trenta nacionalitats diferents. Als centres més joves, que són els de genòmica i el de medicina regenerativa, estan incorporant alguns investigadors sèniors europeus, i hi ha algun nord-americà que estaria interessat i a punt de tancar les negociacions per venir. Entre la gent més jove, els estudiants de doctorant, tenim un petit secret per atraure'ls. Estem oferint un únic programa de doctorat des de la UPF, que te tres itineraris, de recerca clínica, salut pública, o recerca bàsica. Tota la part comuna i la de recerca bàsica es fa, des de fa uns anys, íntegrament en anglès. Això explica que pràcticament la meitat dels estudiants de doctorat que tenim no són espanyols, ni catalans, són de fora, i de països com alemanya, Àustria, Suècia, Bèlgica, Itàlia, Brasil....

Barcelona i l'àrea metropolitana te un atractiu important per als joves, i això es fa notar, però nosaltres complementem aquest atractiu cultural, lúdic, i de qualitat de vida, amb la oferta de la possibilitat de fer recerca de qualitat i de molt de nivell, amb investigadors de prestigi, que ja hi són, i en una infraestructura puntera que ja funciona.

Com treballen per la recerca de recursos?

Els científics són microgestors que es passen moltes hores de la seva jornada demanant calés, i competint pels recursos. I buscant estratègies per fer augmentar el crèdit científic i el finançament. Al mateix temps, la recerca és associativa per naturalesa. Els grups de recerca busquen les afinitats que els permetin treballar i obtenir resultats que no podrien aconseguir sols. La unió europea està fomentant molt les aliances entre grups. Un 30% dels treballs que es publiquen als centres del Parc es fan en col·laboració amb grups que estan fora d'Espanya. Per a nosaltres la internacionalització fa augmentar la probabilitat que els treballs o les línies de recerca que es generin al Parc tinguin després més ressò i rellevància científica. En qualsevol cas tenim grups de recerca que estan a la mateixa alçada que els millors grups de la resta del món, i això cal aprofitar-ho.

Què és un Parc de Recerca?

Hi ha parcs tecnològics i parcs científics. Els tecnològics són extensions geogràfiques on s'hi acumulen empreses enfocades a activitats intenses del coneixement. Els científics són iniciatives que generalment surten de les universitats, que tenen com a objectiu apropar recerca acadèmica i empresa. Hi ha molts models, però la majoria es basen en la combinació d'espais per a la recerca acadèmica, amb la recerca aplicada al món industrial i empresarial. En aquest edifici, el 80% serà per a la recerca acadèmica, però hi ha projectes de construir molt a prop d'aquí un edifici destinat a acollir-hi empreses que vinguin de lloguer a fer recerca aplicada a processos molt específics dels seus sistemes de producció. Nosaltres tenim una activitat molt proactiva per generar oportunitats de negoci que siguin concretes i factibles. Que siguin possibles en la grandària i en la capacitat econòmica del nostre país.

S'interessen fins i tot per les relacions personals dels investigadors...

La relació personal entre investigadors és un altre dels aspectes que volem potenciar. A cada pis hi ha unes terrasses que volem que siguin usades per les persones que treballen al parc, i també estem treballant perquè el restaurant sigui un punt de relació entre persones agradable, poc sorollós, i amb bon menjar, que afavoreixi la fertilització encruada de projectes entre persones concretes que parlen mentre dinen. És una cosa que ja sabem els mediterranis, però en el món de la recerca, s'obtenen millors resultats quan permetes que hi hagi permeabilitat entre les persones i quan tens un nombre suficient d'investigadors amb capacitats per fer realitat les idees.

Què es pot fer per augmentar les vocacions científiques?

L'estructura laboral de les primeres etapes d'un investigador al nostre país fa que s'hagi de viure en precari massa temps. Això passa al nostre país, però també a molts països d'Europa. Fins gairebé els 40 anys, els investigadors hauran d'anar passant per beques diverses, per contractes laborals en precari i per sous baixos. En el món de la medicina, també costa molt que els metges es dediquin a la recerca, perquè els metges veuen molt més interessant, des del punt de vista retributiu, dedicar-se a la medicina que a la recerca.

Alguna cosa ha millorat últimament, ara s'han transformat les antigues beques en contractes laborals. Tot i que la remuneració sigui essent molt baixa, i que encara són "mileuristes" almenys tenen els avantatges de la seguretat social i de l'assegurança de l'atur que els equiparen al altres treballadors, que també ho són. Aquest és un avenç en la "desprecarització" del món de la recerca.

EN BREU

Què és el Parc de Recerca Biomèdica?

Una infraestructura intensiva en producció de coneixement en el camp de la biomedicina i les ciències de la salut. Que treballa per saber més sobre els enigmes de la vida, i per que treballa per aportar solucions als problemes de salut. És un espai de formació de personal investigador, un entorn amb la missió de generar oportunitats de negoci i contribucions al desenvolupament econòmic i social de tot el que estigui relacionat amb la recerca biomèdica.

Qui l'utilitza?

Un 30-40% de tot el personal són investigadors o investigadores, alguns en la seva etapa de formació, altres postdoctorals i altres ja investigadors consolidats. La resta és personal tècnic, molts d'ells molt especialitzats i personal d'administració i serveis.

Que s'hi farà

Nosaltres hem de contribuir a generar nou coneixement, i coneixement aplicat.

Que cal per tenir-lo actualitzat?

Cal lluitar pels recursos, i fer-ho bé. Més de la meitat dels ingressos els aconseguim de forma competitiva, en concursos oberts a tothom. Hem d'aconseguir una mobilitat de persones, que a vegades sembla que faci por, però que és pròpia del món de la ciència, que ens permeti mantenir viva i fresca la generació de les idees

Doni'ns algunes dades

L'edifici te uns 50.000 metres quadrats, dels quals 35.000 s'ha adequat com a laboratoris i despatxos per a ús científic. El concurs que varem fer per bancades de laboratori, les taules on es fan els experiments, va ser per més de 3000 metres lineals, més de tres quilòmetres de taules de laboratori. Som un dels centres d'estudi monogràfic més gran d'Espanya i del sud d'Europa. Però comparats amb el nord d'Europa o amb els EUA, som un centre normalet, tirant a petit. A Cambridge o a Òxford, els centres son 6 o 7 vegades més grans. Tant en espai, com en nombre d'investigadors.

Que pot aportar Jordi Camí a aquest projecte?

Jo hi estic molt implicat personalment des de fa molts anys en aquest projecte. Sóc un científic que ha anat evolucionant cap al món de la gestió i la planificació científica. Ara la meua recerca està basada en la avaluació, gestió i política científica.

Que demanaria per al PRBB

Continuïtat, perquè en recerca és el fonamental. No és només un problema de diners, fonamentalment els problemes ens venen pels canvis de polítiques científiques. La recerca és com els forns de la indústria metal·lúrgica, que calen mesos per posar-los en marxa i que no es poden apagar mai. També demanaria polítiques madures. Ha costat molt posar a l'agenda dels polítics i governants del nostre país, que en la recerca científica ens hi juguem el futur dels nostres fills i els nostres nets. Ara ja ho tenim com a mínim, en la retòrica dels polítics, i fins i tot ens alguns fets concrets. Partim de tan avall, que pràcticament no llueix l'esforç tan gran que s'ha fet últimament i que s'està fent. El sector públic ha canviat força, però encara tenim l'assignatura pendent del sector privat. Quan tot estigui en marxa, com als grans forns, cal que es deixi treballar a ple rendiment i veurem resultats cada cop més espectaculars.